

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ

MERKEZ KOMİTE

90. YIL TEZLERİ⁴

1. TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NDE SINIFLAR MÜCADELESİ

1.1 Türkiye Cumhuriyeti hangi koşullara doğdu?

19. yüzyılda Osmanlı toplumu çelişkili bir süreç yaşadı. Toplumsal ilerlemeye bağımlılaşıma eşlik etti. Osmanlı devleti, modernleşme yoluna batılı büyük güçlerle arasındaki rekabette geride kalışını telafi etmek için de girmişti. Sonuç bu sorunu gidermek bir yana, bağımsız bir devlet olarak bile varlığının gölgelenmesi olmuştur.

Giderek emperyalist Batı, Osmanlı'nın nüfuz alanlarını kapsayan geniş ve son derece stratejik bölgeyi doğrudan yöneteceği bir model benimsedi. Türkiye, işte bu emperyalist projeyi reddeden bir ulusal kurtuluş savaşının ürünü olarak kuruldu.

Her ulusal süreç gibi Kurtuluş Savaşı da belirli bir sınıfsal karaktere sahipti. Siyasal önderlikle belirlenen bu karakter, tartışmasız biçimde burjuvadır. Türkiye'nin genç yeni burjuvazisi bağımsız devlete giden sürecin önder ve yönetici gücü olmuş, yeni devlete de sınıf karakterini kazandırmıştır.

Dünya kapitalizmine entegre olmak yönünde bir içgüdüyle hareket eden burjuvazinin kararlı anti-emperyalist bir çizgiye sahip olma olasılığı zaten sıfırdı. Kurtuluş Savaşı'nın ve Cumhuriyet'in diğer kusurları da bununla ilgilidir. Halk kitlelerini emperyalizme ve eski egemen güçlere karşı seferberliğe geçirmek yerine

⁴ 2010 yılında Merkez Komitesi tarafından hazırlanan tezler Türkiye Komünist Partisi'nin 90. kuruluş yıldönümü vesilesiyle yayınlanmıştır.

politik-diplomatik dengeler üstünden yol almayı önemsemiştir burjuvazi. Yeni Türkiye, eski düzenin egemen sınıflarını ve onların gerici ideolojilerini silip süpürmek bir yana, bir an önce kitlelerin pasifize olacakları bir statükoya dönmeyi arzulamış, eski egemenler ve ideolojileriyle uzlaşma aranmıştır. Her burjuva devrimine içkin olan geçici ilerici karakter bir yana, Türkiye'nin kuruluşuna devrimci ve radikal bir nitelik kazandıran, büyük ölçüde, emperyalizmin ülke ve toplumun üstüne koskoca bir çizik atma kararına duyulan tepki ve Sovyetler Birliği ile ittifak zorunluluğudur. Kuruluş sürecinde bu nitelikler hızla silikleşmiştir.

1.2 Türkiye Cumhuriyeti neden bir tarihsel ilerlemeydi?

Emperyalizm olgusu, dünya kapitalist sisteminin gerici, baskıcı, militarist, yayılmacı eğilimlerinin başat hale gelmesi anlamını taşır. 19. yüzyılın ortalarına kadar eski düzeni değiştirme, insanlığı özgürleştirme güdülerini belirgin olan burjuva devrimi, bir dizi sancı yaşadktan sonra, emperyalist evreyle birlikte eşitlik, kardeşlik, özgürlük ve adaleti bir kenara bırakmıştır. Dünya savaşı ve bunun sonunda Türkiye'nin işgal edilmesi bu değişimin en önemli halkalarından birini oluşturur.

Türkiye Cumhuriyeti bu eğilime meydan okumak anlamına geldiği için başlı başına bir ilerlemedir.

Gericileşmeye asıl köklü itirazı Rusya emekçileri yükseltmiş, 1917'de Bolşevik partinin önderliğinde Büyük Ekim Sosyalist Devrimi gerçekleştirilmiştir. Konjonktür ister istemez Türkiye ulusal kurtuluş sürecini ve Rusya'nın sosyalist iktidarını yan yana konumlandırdı. Türkiye Cumhuriyeti'nin hamurunda bu harç vardır. Burada büyük bir ilerleme olduğu açıktır.

Türkiye'nin, yüz yılı aşkın geçmişe sahip modernleşme mücadelesi bu dönemeçle birlikte eşik atlar. Söz konusu toplumsal dönüşüm feodal, cemaatlere dayalı, sanayiyle tanışmamış, dinsel ideolojinin ağırlık taşıdığı, monarşik bir eski rejimin tasfiyesine yöneliktir.

Kendisi de bir sömürü düzeni olan kapitalizmin insanlığı taşıdığı modernlik durumu, topraktan ve beylerden özgürleşen emekçiler,

dinsel değil medeni bir hukuk, cemaatlere bölünmeyen ve ulus olarak birleşerek eşit bireylerden oluştuğu ilan edilen bir halk, kaderi belirlenmiş bir tebaa yerine hakları olan ve geleceklerini kendi ellerine alan yurttaşlar, modern sınıfsal dinamiklerin önünün açılması, devlet olarak siyasal bağımsızlığın çok daha gelişkin bir toplumsal zemin üstünde tanımlanması, bilimsel düşüncenin alanının genişlemesi, sağlık, eğitim başlıklarında kitlelerin kaderlerine terk edilmesinin yerine kamusal sorumluluğun gelişmesi gibi son derece önemli bir dizi tarihsel ilerlemeyle tanımlanır. Kurtuluş ve Cumhuriyet Türkiye halkına bunları vaat etmiş ve bir bölümünü toplumsal yaşama sokmuştur.

Sol ve emekçiler tereddütsüz biçimde monarşi yerine cumhuriyetin, taassup yerine bilimselliğin, laikliğin, bağımsızlığın safındadır. Dahası, emekçilerin haklarını çoğaltmaları ve eşit, adil bir toplumsal düzen olarak sosyalizmin mümkün hale gelmesi için böyle bir altyapı gereklidir. Gerçek bir eşitlik ve özgürlük için mücadeleye atılacak emekçilerin, öncelikle kendilerini kul saymalarını, iktidar yetkisini tanrısal güçlerden aldığı iddia edenlere köleliği kabul etmemeleri gerekir.

1.3 Komünistler ve kuruluş

Türkiye komünist hareketi işte bu kurtuluş mücadelesinin içine doğdu. Dönemin komünistleri tereddütsüz emperyalizme karşı bağımsızlık kavgasını desteklediler. Desteklemenin ötesinde, komünist hareket başından beri ulusal kurtuluş mücadelesinde kendi perspektifine sahip ayrı bir güç olarak yerini almak istedi.

Bu yıl doksanıncı yılını kutlayan Türkiye Komünist Partisi 10 Eylül 1920'de Sovyet Rusya topraklarında, Bakü'de kuruldu. Parti ülkenin ilerici ve yurtsever geleneklerinden süzülüp gelen, Ekim Devrimi'nin etkisiyle Marksizmle tanışan etkin aydınlarından, savaş sırasında Rusya'da kalmış Osmanlı esir askerlerinden, Anadolu'nun birçok yerine dağılan irili ufaklı komünist odaklardan oluşuyordu. Kuruluş kongresini izleyen süreçte partinin gündeminde ülkeye dönüşü örgütlemek birinci sırada yer aldı.

Genel Başkan Mustafa Suphi, Genel Sekreter Ethem Nejat ve

çoğu Merkez Komitesi üyesi yoldaşları dönüş yolculuğunda alçakça katledildiler. Detayları bir yana, katliamdan çıkan sonuç, Türkiye'nin bağımsızlığa ve cumhuriyete güçlü bir sol'dan yoksun ilerlemesidir. TKP'nin kanla boğulmak istenmesi, kurulmakta olan burjuva Türkiye'nin emperyalizm ve gericilikle uzlaşmasıyla, yoksul halk kitlelerinin mücadeleye aktif katılımını reddetmesiyle birlikte düşünülmelidir.

Bu yönelime karşın TKP, Cumhuriyetin kritik bir tarihsel ilerlemeyi temsil ettiği konusunda kuşkuya kapılmamıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin Sovyetler Birliği ile aktif ittifakı Kurtuluş Savaşı'nın belirli bir döneminde gerçekleşmiş, ancak dostluk ilişkisi genel olarak İkinci Dünya Savaşı'nın şafağına kadar dalgalanarak sürmüştür.

Bu uzun süre boyunca komünist hareket sürekli baskılanmıştır. Bütün baskılara karşın Türkiye'nin ilerici sanatçı ve aydın birikiminde komünist etki asla çıkartılamayacak ölçüde iz bırakmıştır. Uzlaşmacı ve dengeci bir burjuva devriminin asla üretemeyeceği nitelik ve nicelikte aydınlar var olmuşa, burada komünizmin katkısı açıktır. Aynı durum belli ölçülerde işçi sınıfı hareketi açısından da geçerlidir.

Emekçilerin mücadele tarihinde komünist etkinin ihmal edilmesi mümkün değildir. Kuşkusuz tarihimiz kusursuz ve mükemmel olmaktan uzaktır. Komünist hareketin bir tarihsel ilerleme olarak Cumhuriyetin hakkını vermeyi ve bir sömürücü düzen olarak yeni kapitalizme karşı mücadeleyi yükseltmeyi içeren denkleme her zaman sağlıklı, bütünlüklü ve etkili bir çözüm üretebildiğini söyleyemeyiz. Ancak bu tarihin genel olarak onurlu ve devrimci bir arayışın tarihi olduğu açıktır.

Türkiye solu hiçbir durumda tarihsel ilerlemenin geri döndürülmesini savunan fantezilerin egemenliğine girmemiştir. Öte yandan komünist hareketimizin Cumhuriyetin kazanımlarının yeterli olduğunu düşünerek bunlarla yetinen bir bakış açısına çekildiği de iddia edilemez. Komünizm cumhuriyeti sahiplenirken, kapitalizmin cumhuriyeti içten içe çürütmesine karşı uyarı ve mücadele görevini unutmamıştır.

1.4 Kapitalizm cumhuriyeti nasıl kemirdi?

Aydınlanması sınırlı ve dinsel ideoloji ve kurumlarla uzlaşmacı bir düzen. Bağımsızlıkçılığı göstermelik, yabancı sermaye ve uluslararası emperyalist kurumlarla bağlarını restore etmeye niyetli bir rejim. Halkçı demagojisi bol, ama halkı harekete geçirmekten özenle kaçınan bir sistem. Bunların sonucu olarak gerici ideolojiyi kazıyıp atamayan, bunu amaçlamayan bir laiklik. Kürt emekçi halkını eşitlik ve adaleti geliştirme sürecinde yanına almak yerine, statükoya yaslanarak feodal aşiretçi sistemi konsolide eden bir ulus devlet...

Bu tuhaf tablonun adı kapitalizmdir. Geç gelişen, devrimci ve aydınlanmacı olamayan kapitalistleşme süreçlerinin tipik görüngüleridir bunlar. Kapitalizm, Cumhuriyeti on yıllar boyunca kemirmişti.

Buradan biricik gerçekçi çıkış yolunu bu on yıllar boyunca komünistler göstermiştir. Egemen güçler ülkeyi Batı tipi bir rejime benzetmek için uğraşırken, önceki yüzyılda Osmanlı'nın yaşadığı film tekrar izlenmek zorunda kalındı. Dünya ile rekabet edebilmek için kapitalizmin organik parçası haline gelmek gerektiğini düşünen egemenler, bir süre sonra bu uğurda bütün tarihsel kazanımların altının oyulmasına da neden oldular. Nasıl Osmanlı bağımlı bir modernleşmenin sonunda parçalanıp doğrudan el kobilecek hale geldiyse, Türkiye de benzer bir süreç yaşadı.

Bu koşullarda Türkiye'nin bugün bağımsızlığı önemsiz ve emperyalist merkezlerin istemleri dışında adım atması imkansız, laikliği bir tarafa bırakılmış, sosyal niteliği islami cemaat ve tarikat ağlarına teslim edilmiş, her düzeyde tarikat koalisyonları tarafından yönetilen bir ülke haline nasıl geldiğine şaşılmamalıdır. Asıl sorulması gereken, Türkiye'nin resmen bağımsız ve laik bir ülke olarak varlığını bunca zaman nasıl koruduğudur! Bu sorunun yanıtında bir kez daha sol vardır, komünizm vardır!

Türkiye'de Cumhuriyet bağımsızlık, laiklik ve hukuksallıkla birlikte tanımlandı. Her biri kapitalizm çerçevesinde ortaya çıkan bu tanımlayıcı öğelerin yaratıcısı ve yazıcısı sol olmamakla birlikte, ülke içinde bunların takipçisi, sahiplenicisi, gerektiğinde her

tür bedeli ödeyerek mücadelesini yürüten güç hep sol olmuştur. Solun mücadelesinin olmadığı, aydınlar ve emekçileri etkilemediği, egemen güçleri serbest bıraktığı bir Türkiye bunca zaman Cumhuriyetçi kalmak için yeterli dinamizme sahip olamazdı. Komünizm egemen güçler tarafından sürekli bölücülük ve yıkıcılıkla suçlanmış, oysa komünizm Cumhuriyet kazanımlarını korumak ve geleceğe taşımak konusunda birleştirici ve yapıcı bir tarihsel eylemi sürdürmüştür. Bugün Cumhuriyetin çöküşü ile geçmişten beri solu zayıflatmak, komünizmi yok etmek adına yürütülen politikalar arasında neden-sonuç ilişkisi vardır.

Benzer bir ilişki uluslararası ilişkiler alanında da geçerlidir. 19. yüzyıl sonu 20. yüzyıl başında ülkemize el koymaya karar veren emperyalistlerin 1920'lerden itibaren bağımsız bir devletin varlığını sineye çekmelerinin nedeni ilk sosyalist devlet olarak Sovyetler Birliği ile doğrudan ilgilidir. Emperyalizm, bağımsız Türkiye'yi sıkıştırdığı takdirde Ankara-Moskova dostluğunun köklü bir ittifaka dönüşeceğinden endişe ederek, Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığına ödün vermiştir. Daha sonraları, özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra emperyalist-kapitalist sistemde yerini sağlamlaştırılan, 1950'lerde NATO'ya giren Türkiye ise, artık emperyalizmin ileri karakoludur. Emperyalizm ayrı bir resmi devlet olarak Türkiye'ye SSCB'ye ve komünizme karşı mücadele nedeniyle gereksinim duymuştur.

Bu koşulların ilki 12 Eylül 1980'de solu yok etmek için girişilen huruç hareketiyle ortadan kaldırıldı. Türkiye solu Cumhuriyetin kazanımlarının etkin savunucusu olamayacak kadar güçten düşürülmüştü. İkinci koşul ise 1990'larla birlikte geçersizleşti. Sovyetler Birliği ve Avrupa'nın sosyalist ülkeleri emperyalizme karşı yürüttükleri mücadelede bir ihanetler ve karşıdevrimler zinciri sonucunda yenilgiye uğradılar.

Artık ne emperyalistlerin kendi ayakları üstüne basan bir ileri karakola ihtiyaçları vardı, ne de içerde tarihsel ilerlemenin tasfiyesine engel olacak bir sol mevcuttu.

1.5 12 Eylül'ün tarihsel anlamı ve bugüne etkileri

Önce halkı risk faktörü sayan, kitlelerin devrimci değişimler doğrultusunda harekete geçmesi yerine gericilikle ve gericilerle, emperyalizmle işbirliğini tercih eden kapitalist Türkiye bir yandan da gelişti ve toplumsal gelişmeyi, işçi sınıfının ağırlığını, aydınların birikimini arkasına alan sol 1960'lardan itibaren ülkenin gelecek umudu, halkın vicdanı oldu.

12 Eylül parlamentoya karşı düzenlenen sapkın bir askeri darbe sayılamaz. 12 Eylül, her şeyden önce, Türkiye kapitalizminin kendi varlığını garantiye alabilmek için ilericiliği toptan tasfiye kararıdır. Bu darbe sadece askeri değil, aynı zamanda sınıfsaldır. Bu darbe hem ABD hem Avrupa emperyalizmini arkasına almış, her boy ve her türden gericiyi heyecanlandırmıştır. Ve 12 Eylül, sınıf temeli belirsiz bir asker vesayetinin değil, piyasanın önünü açmıştır. Dengeler de o gün değişmiş, Cumhuriyet altmış yıla yakın süren tarih dilimini kapatarak otuz yıllık bir çöküş sürecine girmiştir.

Bu süreçte, daha önce solun ve ilerici değerlerin damga vurduğu tarihsel ilerlemenin faşizm tarafından güvence altına alınabileceği fantezisi bile öne çıkabilmiştir. Cumhuriyet törenleri 12 Eylül faşizminin mirası gereği, Kürt düşmanı, ırkçı, anti-komünist faşist çetelerin şovenist sloganlarına teslim edildi. Bu tür denemeler sadece çözülüş sürecini hızlandırmaya hizmet etti.

Son otuz yıl boyunca islami gericiliğin düzen içinde oturduğu konumun değişkenlik arz ettiği doğrudur. Dinci hareket darbeye birlikte bir siyasi parti olarak varlığına izin verilmeyen düzen akımlarından biriydi. Ancak yasaklama, dinci gericiliğin düzenin temel direklerinden biri olarak yerini sağlamlaştırmasını dışlamıyor, tam tersine bunu esas alıyordu. Merkezden, emperyalizmin ve Türkiye burjuvazisinin onayıyla tahkim edilen dinci gericilik giderek 1980'e kadar oynadığı stepne rolünün ötesine taşmış ve siyasal krizleri körüklemiştir.

Bu krizlerin her birinden, dinci gericilik toplumsal meşruiyetini artırarak çıktı. Bu durumun nedeni yalındır. Dinci gericilikle mücadele olsa olsa sosyalist aydınlanmacı bir perspektife yürütülebilirdi. Bağımlılıktan, piyasacılıktan, gericilikten yana bir düzenin dinci akımlara sınır çekebileceği dönem kapanmıştı. İddiasını Cumhuriyeti kurtarmakla tanımlayan 12 Eylül darbesi Cumhuriyetin tasfiye sürecinde son etabın açılışını yapmıştır.

2. AKP İKTİDARINDA TÜRKİYE

2.1 AKP nasıl bir Türkiye'ye müdahale etti?

AKP'nin devreye sokulduğu Türkiye ezilmiş ve çaresiz bir ülkedir. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana taşıdığı sakatlıklar AKP'nin iktidara gelmesinden hemen önce artık taşınamaz boyutlardadır. Koşullar, burjuvazi açısından, AKP gibi bir partiyi göreve çağırabilecek şekilde olgunlaşmıştır. 12 Eylül faşizmiyle Türkiye'de sola büyük darbe vurulmuş, uluslararası konjonktür Sovyetler Birliği ve sosyalist bloğun çözülmesiyle emperyalizmin lehine dönmüştür.

AKP'nin boy attığı Türkiye solun siyasete müdahale edemediği bir Türkiye'dir. Solun siyasete müdahale edememesi, bir ülke olarak emperyalizm karşısında ezilmişlik ve çaresizlik anlamına gelir. Aynı nedenle, sınıflar mücadelesinde işçi sınıfının eli zayıftır. AKP'nin iktidar için hazırlandığı ülke, patronların uzun süredir istedikleri gibi at oynattığı bir ülkedir.

Türkiye burjuvazisinin, düzenin sürekliliğini sağlamak için kah öne çıkardığı kah yedeklediği dinci gerici 12 Eylül'ün yol verdiği süreçte siyasette konumunu kalıcı olarak değiştireceğinin ilk sinyallerini 28 Şubat öncesinde vermiştir. Türkiye, dinci gericiliğin zincirlerinin boşandığı bir ortamda başka bir ülke olur; kendi haline bırakılan bu topraklar gericiliğin üremesi ve güçlenmesi için çok elverişli bir zemin sunar. Sola karşı kullanılan dinci gericiliğin Türkiye'de gelişmesinin önündeki temel ideolojik engelin bizzat sol olduğu asla unutulmamalıdır. Solun siyaseten etkisizleştirilmesi, gericiliğin önündeki esas engelin kalkması anlamına gelir.

Üstelik bu süreç yalnızca siyasi değil, ideolojik de bir süreçtir. Tüm dünyada solun liberalizm karşısındaki yenilgisi, ideolojiler dünyasının dengesini mutlak olarak değiştirmiştir.

Siyasi ve ideolojik olarak köklü bir koordinat değişikliğine hazır hale gelen Türkiye kapitalizmi, ekonomik olarak da yaralıdır. Bu yaraların bedelini de sistemin doğası gereği, işçi sınıfı ödeyecekti. Art arda gelen krizler çok büyük kitleleri etkilemiş, toplumda geniş satıha yayılan yoksulluk insanları ekonomik olarak bir umut arayışına itmiştir. Türkiye siyasi, ideolojik ve ekonomik olarak AKP iktidarına artık hazırdır. Özetle, AKP 12 Eylül darbesinin çocuğudur.

2.2 AKP'yi başarıya götüren güçler

AKP başarısını esas olarak Türkiye ve dünyada içine doğduğu koşullara borçludur. Türkiye’de gericiğin yükselmesi için uygun zemin, emperyalizmin bölgedeki ihtiyaçları ile çakışmıştı. Bu dönem emperyalist ülkelerin bölgede yalnızca daha fazla işbirlikçilik arzuladığı düşünülmemelidir. 11 Eylül saldırısını takip eden süreçte ABD ve diğer emperyalist ülkelerin bölgede son derece saldırgan bir politika izlediği, müslüman nüfusu yaygın bir anti-Amerikancılığa doğru ittiren bir söylem tutturduğu hatırlanacak olursa, emperyalistlerin hem ideolojik hem de askeri olarak sürdürülemez olan bu politikaların etkisini azaltacak “dost kuvvetler” arayışına girmiş olması doğal karşılanmalıdır.

Bu bağlamda, uzun yıllar boyu emperyalist planların taşıyıcısı rolünü üstlenen Türkiye’nin yeni misyonunu laik, modern bir ülke taşıyamaz. 2000’li yıllarda gericileşmiş bir Türkiye’nin müttefikliği emperyalizm açısından modern ve Kemalist Türkiye’nin desteğinden çok daha değerlidir. Nitekim Türkiye’nin güçlenen islami tonu emperyalizmin din faktörünü kullanarak içinde yaşadığımız coğrafyayı yeniden şekillendirme planı ile uyumlu gelişirken, emperyalizmin askeri ve siyasi projelerine destek kesintisiz olarak sürmüştür. Bu misyonun taşıyıcısı olarak AKP, emperyalizmden olağanüstü bir destek almış, bu desteğin karşılığını da fazlasıyla vermiştir.

Türkiye’nin toplumsal ve siyasal yaşantısında dinin ağırlığı artarken, emperyalizmle işbirliği de aynı oranda gelişmiştir. Bağımsız bir birim olarak Türkiye Cumhuriyeti devleti geçerliliğini büyük ölçüde yitirmiştir. Artık hemen her açıdan teslim olmuş bir ülke söz konusudur. Bu teslimiyetin üzerini örtmek, emperyalizmle olan ilişkileri gizlemek için dinci bir söylemden daha iyi bir araç bulunamaz.

Görüntüde de olsa, mevcut dünya sistemine itiraz eden, mazlumlara seslenen bir siyaset tarzı AKP’nin ülke içindeki toplumsal tabanının genişlemesine yardımcı olmuştur. Her daim ezilmiş, horlanmış bir ülkenin halkı bu siyaset tarzına kolayca bağlanmış, AKP de kendisine uluslararası alanda açılan krediyi iyi kullanmıştır.

Diğer burjuva partileriyle kıyaslandığında hayli güçlü bir örgüte sahip olan AKP, bu örgüt sayesinde toplumun hemen bütün kesimlerine ve bütün kurumlara uzanabilmiştir. Bu anlamda AKP, kuruluşundan bu yana burjuva siyasetinde rakipsiz kalmıştır.

Ancak AKP'nin burjuva siyaseti açısından rakipsizliği yalnızca örgütsel nedenlerle açıklanamaz. Türkiye'de sermaye siyasetinin geleneksel kesimleri Cumhuriyet'in ve devletin üzerlerine yıkılmasını engelleyecek bir enerjiye sahip değillerdi. Bu geleneksel kesimin önde gelen akımı olarak Kemalizm ve onun siyasal sözcülüğüne oynayan CHP, sürece müdahale edebilecek iradede yoksundu. Zaten burjuva akımlardan doğaları gereği daha fazlası da beklenmemelidir; son tahlilde belirleyici olan kapitalist sınıfın ve emperyalizmin yönelimleridir.

Yine de bu enerji ve irade yoksunluğunun Ergenekon sürecindeki somutlanması Türkiye siyaseti açısından mutlaka not edilmelidir. Sistem içi muhalefetin, sistemin sürüklendiği tarihsel açmazda bir alternatif yaratamayacağı Ergenekon sürecinde açık bir biçimde görülmüştür.

Türkiye topraklarında geçmişi uzun yıllara dayanan gerici birikimi seferber eden AKP, ideolojik olarak liberalizme yenilen solun yarattığı boşluğu da belli ölçülerde doldurmuştur. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de demokrasi ve özgürlük söylemi liberalizm vesilesiyle sola ve ilericiliğe karşı silah olarak kullanılmıştır. AKP'nin başarısının arkasında liberalizmin sola karşı sağladığı geçici üstünlük de vardır.

AKP sermayenin ihtiyaçları açısından da en uygun seçenek olduğunu egemen sınıfa göstermiştir.

Türkiye'nin geleneksel büyük sermayesi, 2000'li yıllarda AKP'nin temsil ettiği dinci gericilikle liberalizm sentezinin gerek uluslararası sermaye ve emperyalizme denk düştüğünü, gerekse emekçi kitlelere boyun eğdirilmesi açısından benzersiz olanaklar sağlayacağını görmüştür. Türkiye'de burjuvazinin laiklik ve modernlik kriterleri açısından AKP'yle sorunu olmadığı açığa çıkmıştır.

2.3 AKP iktidarında devletin çözülmesi uğrağı

Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca devlet çeşitli dönüşümlerden geçmiş, sistemin ihtiyaçları doğrultusunda değişime uğramıştır. Ancak AKP iktidarı sırasında devlet mekanizmasında yaşanan dönüşüm bir “değişim”in ötesindedir.

Dünyada ve yurt içinde koşulların “yeni Türkiye”yi zorladığı bir süreçte, aynı koşullar devletin de var olan haliyle devam etmesini imkansız kılmıştır. Gerekli dönüşüm köklü olduğu için, devletin önce çözülme uğrağından geçmesi kaçınılmazdır.

Türkiye’de devletin çözülmesi ucu bucağı açık bir süreç değildir. Tam tersine, çözülüş bir yeniden yapılanma için başlangıçtır. AKP’nin 8 yıllık iktidarından sonra bugün devletin çözülmesinden söz etmek artık anlamını kaybetmeye başlamıştır. Artık, gündemde olan yeniden yapılanmadır. 12 Eylül 2010 referandumu yeniden yapılanma için bir milat olarak alınabilir. AKP, yeni dönemin devletini biçimlendirmeye başlamıştır.

Devletin çözülmesinden, devlet içindeki bir takım kadroların tasfiyesini, onların yerlerine yenilerinin getirilmesini anlamamak gerekir. Zaten bu tür tasfiye operasyonları çok sık yaşanabilir. Çözülme, kadroların değişiminin çok ötesinde bütün bir mekanizmanın alt üst oluşu şeklinde gerçekleştiği için devletteki önümüzdeki yapılanma döneminin krizlere gebe olduğu söylenebilir. Büyük bir mekanizmanın yeniden kuruluşu, AKP gibi emperyalizmin tam desteğini almış, toplumsal tabanı hareketli ve geniş kadro dinamikleriyle hareket eden örgütlü bir parti için dahi güçtür. Çözülüşün bittiği, yeniden yapılanmanın başladığı bugünlerde yaşanılacak sistem içi gerilimlerde temel etkenin çözülüş değil yeniden yapılanma olması, bu gerilimlere dönük siyaset geliştirecek herkes için önemlidir.

2.4 AKP Türkiye toplumunu nasıl teslim aldı?

AKP iktidara geldiğinde Türkiye toplumu teslimiyete hazırdı. Solun yenilgisiyle Türkiye’de umudun temsilciliği el değiştirmiş oldu. Muhafazakarlık ve ilerçilik arasındaki denge değişti. Temelde var olanı muhafaza etmeyi ve tevekkülü telkin eden gerçilik Türkiye’de geniş kesimlerin umudu haline geldi.

Türkiye’de burjuva aydınlanmacılığın sığılı, modernizmin kapitalizmin çürütücü etkisiyle beraber anılmasına yol açtı; kapitalizm çürütür ve toplumsal ve bireysel ahlakta önemli yaralar açarken, din, inanç dünyasından, toplumsal yaşantıya daha çok müdahale eder hale geldi ve kendini geniş kesimlerin gözünde bu çürüyüşün karşısında konumlandırmayı başardı.

Solun yok edildiği, solun Türkiye’de yeşerttiği ve topluma mal ettiği değerlerin erozyona uğradığı koşullar, Türkiye’deki burjuva aydınlanmasının yetersizliği ile birleşince ortaya çıkan toplumsal çürüme, dinci gericiliğin yaygınlaşması için çok uygun olanaklar sağladı.

Özgürlük arayışı liberalizmin katkısıyla el değiştirdi ve dünyayı anlamak ve yorumlamak için kesinlikle elverişsiz bir zemin oluşturan devlet-vatandaş karşıtlığı değişimin temel motivasyonu haline geldi. 12 Eylül faşizminin karanlığa ittiği ülkenin değişim heyecanı, AKP’nin gerici, liberal ve işbirlikçi çizgisinde boğuldu. AKP değişimi temsil edip, onun karşısındaki sistem içi muhalefet statükoyu savunur duruma düştükçe, sol tabloya müdahale etmekte güçlük yaşadı. Liberalizm-milliyetçilik, özgürlükçülük-laiklik gibi yanlış eksenlerde kurulan tartışmalar yalnızca AKP’nin Türkiye toplumunu teslim almasını kolaylaştırdı.

AKP’nin Türkiye’yi esir ederken asıl avantajı siyasetin üzerinde geliştiği eksenlerde sistem içindeki muhaliflerine üstünlük sağlaması değil, bu eksenlerin üzerinde gelişen siyasi ve ideolojik dinamiklerin solun önünü kapamasıydı. Böylece, AKP’yi Türkiye’de durduracak tek güç olan sol, devre dışı kalmış oldu.

Bu bağlamda, AKP’nin Türkiye’yi teslim alması, sistem içi bir sorun olarak algılanamaz ve kapitalizm içindeki dengelere bakarak analiz edilemez. Mesele, solun AKP’yi geriletip durduramamış olmasıdır.

12 Eylül 2010 referandumunun sonuçları da bize halen Türkiye’yi AKP’nin esaretinden kurtaracak temel gücün sol olduğunu, solun bu mücadele için gereken zemine sahip olduğunu göstermiştir.

2.5 Türkiye Cumhuriyeti gerçekten bitti mi?

Türkiye Cumhuriyeti bitmiştir. 12 Eylül faşist darbesi ile başlayan süreç AKP iktidarının ikinci dönemi sona yaklaşırken nihayete ermiştir. Türkiye Cumhuriyeti'ni bitiren sürecin son evresinin baş sorumlusu olan AKP, şu anda "Yeni Türkiye"nin de iplerini elinde tutma hakkını elde etmiştir.

Bu durum sol için de yeni bir mücadele döneminin habercisidir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin bitişi 1923'ten bugüne gelen, bu ülkeyi tarif eden temel özelliklerin de kesin olarak yeniden tanımlanacağını habercisidir. Bu yeni ülkede 1923 referansları tüm anlamını yitirmiştir.

Kemalist laiklik bitmiştir. Ya AKP'nin dayattığı dinsel çizgi toplumsal ve siyasal yaşantıda ağırlığını artırmaya devam edecek ya da sol laikliği sınıfsal bir perspektife Türkiye'ye kabul ettirecektir. Bunun ortası yoktur; laikliğin sistem içi bir çıkış olanağı kalmamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırlarına dair yürütülen tartışma hiç kuşkusuz 1923 referanslarının yok olmasıyla bitmeyecektir. Bu sınırların somut olarak değişmesi, cumhuriyetin ülke yapısında köklü revizyonlara gidilmesi gibi olasılıkların hepsi somut olarak gündemdedir. Bir arada yaşama iradesinin tek temsilcisi ise artık soldur.

Yeni Türkiye'nin emperyalizmle ilişkileri de eskisi gibi olmayacaktır. AKP'nin bölgesel arayışları yeni döneme dair açık ipuçlarıdır. Emperyalizmle ilişkilerin yapısal dönüşümü, AKP'nin görünüşte cesur adımlarının önünü açmıştır. Bu adımların tamamının daha fazla bağımlılık anlamına geldiği aşıkardır. Türkiye'nin dünya emperyalist sistemi içinde göreceli olarak daha bağımsız hareket etme şansı yoktur. Bağımsızlık ancak ve ancak emperyalizmden tam kopuşla mümkündür.

Türkiye Cumhuriyeti bitmiştir. AKP'nin kuruluşunu tamamlamak üzere olduğu "yeni Türkiye"nin tek alternatifi sosyalist bir Türkiye'dir.

2.6 AKP'nin bundan sonraki misyonu ve geleceği ne olabilir?

AKP, ezilmiş, solu çökertilmiş, umudu bitirilmiş bir Türkiye'ye müdahale etmiştir. AKP, dizginlerinden boşanmış gerici bir rüzgarla yelkenlerini şişirmiş, emperyalizmin desteği ve solun tüm dünyadaki ideolojik geri çekilişi sayesinde başarı kazanmış, çürüyen bir toplumu esir almakta güçlük çekmemiştir.

AKP iktidarında var olan devlet mekanizması yaşanan dönüşümün yükünü taşıyamamış ve çözülmüştür.

AKP, Türkiye Cumhuriyeti'nin tabutuna son çiviye çakmış ve yeni Türkiye'nin mimarlığına soyunmuştur.

AKP'nin bundan sonraki misyonu "yeni Türkiye"nin kuruluşuyla ve bu kuruluşa müdahale edecek güçlerle doğrudan bağlantılıdır.

Türkiye'nin girdiği yeni rotadan sistem içi müdahalelerle çıkması olanaksızdır. Bu gidişin artık tek alternatifi kalmıştır: Sosyalizm.

AKP, yeni Türkiye'nin kuruluşunda süreci sürükleyebildiği, bu sorumluluğu taşıyabildiği sürece Türkiye sermayesinin temel aktörü olmayı sürdürecektir.

AKP'nin Türkiye kapitalizminin mutlak temsilcisi olması ise beklenmemelidir. Ancak AKP'nin olası sistem içi alternatifinin de AKP'ye benzeyeceği açıktır. Türkiye'de burjuva siyasetinde yaşanan son gelişmeler bunun ispatıdır. Bu nedenle, bugün AKP'ye karşı verilen mücadele, aslında yalnızca AKP'ye değil, yeni gerici rejime karşı verilen bir mücadeledir. Sistem içinde diğer partilerin de bu yeni rejimde yerlerini almaya hazırlandıklarından hareketle, AKP'ye karşı muhalefetin tek adresi sol olmalıdır. Bu muhalif cephe temel ilkelerden taviz vermeden mümkün olan en geniş kesimleri kapsamalıdır.

AKP'nin misyonu ve geleceğine dair sorular, artık soldan bağımsız yanıtlanamaz. AKP'yi geriletebilecek, "yeni Türkiye"nin kuruluşuna sekte vurabilecek tek güç soldur. Türkiye'de sosyalist hareketin iktidar perspektifi ancak bu yaklaşımın içinden geliştirilebilir. Solun oluşturması gereken cephe dar anlamda bir korunma çabası olarak kavranmamalıdır.

3. TÜRKİYE SOLU NEDEN VE NEREDE BAŞARISIZ OLDU?

3.1. 12 Eylül'ün sol üzerindeki etkisi

Daha önce 12 Eylül'ün kapitalizmin kendi varlığını garantiye alabilmek için ilericiliği toptan tasfiye kararı olduğunu belirttik. Yetmişli yılların sonlarında ciddi bir kiteselliğe sahip olan, ancak iktidarı almayı, böyle bir perspektif geliştirmeyi başaramayan sol 12 Eylül'le girişilen bu tasfiyenin birincil muhatabı olmuştur.

Faşist bir darbeye solun örgütlü gücünün yok edilmesinin 12 Eylül'ün "asgari programı" olduğu söylenebilir. İktidara yürümeyi başaramayan sol, emperyalizmin açık desteği ve planlamasıyla gerçekleştirilen bu operasyonu savuşturmayı ne yazık ki başaramamıştır.

Ancak 12 Eylül'ün "azami programı" solun örgütlü kesimlerini katliamla, işkenceyle, sürgünle tasfiye etmenin ötesinde, ülkemizde ilerçilik adına ne varsa bitirmek, solu ve emekçi sınıfları bir daha ayağa kalkamaz hale düşürmek üzerine kuruludur. Bu program, emperyalizmin seksenli yılların hemen başında dünya çapında giriştiği karşı saldırının bir parçasıdır. Çerçevesi piyasacılığın ve Amerikancılığın hakim unsurlar haline getirilmesine, bu amaçla başta din ideolojisi olmak üzere, gericilik vasıtasıyla toplum üzerinde tahakküm kurulmasına dayanmaktadır.

Darbenin fiziksel şiddeti altında ezilen solun, belki de daha ağır bir yarayı bu görece uzun döneme yayılan ideolojik saldırıyla aldığı söylenebilir. Emekçi sınıfları hedef alan faşist baskı solun toplumla olan bağlarını kopartırken, bununla birlikte kurulan ideolojik hegemonya ilerçiliğin toplumsal dayanaklarını ortadan kaldırmayı hedeflemiştir. Liberalizmin sola sirayet etmesi, ilerçiliğin uluslararası kapitalizmin bu karşı saldırısına gerektiği gibi yanıt vermesini önleyen başlıca unsurlardan bir tanesi olmuştur. Toplumla bağları kopan ve fikri dayanak noktalarının aşındırılmasına karşı direnemeyen sol, gericiliğe karşı emekçi sınıfların tarihsel kazanımlarını savunma basiretini göstermekten aciz duruma düşmüş, seksenlerin ortasından itibaren kendi dünyasında yaşayan, yeraltına itilmiş bir solculuk türü galebe çalmıştır. Avrupa'daki 1989-1991 karşı devrimleri bu eğilimlerin güçlenmesine çok önemli bir girdi daha yapmıştır.

Toplumla bağları kopan sol, seksenlerin ilk yarısından itibaren ciddi bir yoksul köylü desteği bularak yükselen Kürt ulusal hareketine doğru yönelmiş, burada kendisi için bir kitleselleşme olanağı aramıştır. Bu yönelişte yoksul Kürt dinamiğinin altmışlı yılların sol yükselişinin bir parçası olmasının ve Sovyetler Birliği'nin Kürt ulusal hareketini sola çeken etkisinin payı vardır. Doksanlı yılların ikinci yarısına değin sol öğeleri ağır basan ulusal hareketin daha sonraki süreçte giderek ulusal boyutu belirginlik kazanan bir dinamığe dönüşmesi, ülke genelinde önemli bir siyasi varlık olmayı başaramayan sol tarafından durdurulamamış; aksine solun bazı bölmeleri Kürt ulusalcılığının yedeğine girmiştir.

Sovyetler Birliği'nin çözülmesi sonrasında emperyalizmin dünya çapında bir zafer kazanmasıyla birlikte Türkiye solu üzerindeki liberal basınç bir kez daha yoğunlaşmıştır. Seksenlerde sürgüne ve yeraltına itilen solun bir kısmı, doksanlarda ve ikibinli yılların başında çıkış yolu olarak “yeni toplumsal hareketlere”, şekilsiz ve kendinden menkul bir birlikçilik tartışmasına ve Avrupa Birlikçiliğe yönelmiştir. Bu yönelimlerin yarattığı likidasyon ve tasfiyeler, geçmişte sol içerisinde anılan bazı kesimlerin hızlı bir biçimde soldan kopmalarıyla ve liberalizmin safına geçmeleriyle sonuçlanmıştır.

Bugünkü Türkiye Komünist Partisi başından itibaren bu tasfiyeye direnerek örgütlenmiş, emperyalizmin Sovyetler Birliği'nin çözülüşüyle attığı zafer naralarına karşın reel sosyalizmin kazanımlarını savunmaktan vazgeçmemiş, solun Marksizm-Leninizmin rehberliğinde yeniden ayağa kalkabileceğine olan güvenini hiçbir zaman yitirmemiştir. Solun başka kulvarlarında, farklı teorik kalkış noktalarından hareketle aynı tasfiye sürecine boyun eğmeyenlerin var olması önemli bir olanaktır. Gelinek noktada ülkemizde solu gericiliğin, liberalizmin ve milliyetçiliğin kuşatmasına karşı bağımsız devrimci bir çizgi geliştirebilmeyi başaranlar temsil etmektedir. Bunun dışında bir soldan söz etmek mümkün değildir.

3.2 Boşa düşüren bir miras: Solda demokratizm

Sınıf perspektifinden uzaklaşmış, onu kimlik siyasetiyle ikame eden, reel sosyalizm deneyimlerine düşman, kendisini dar anlamda “demokrasi mücadelesi” üzerinden tanımlayan bir sol yaratılmaya çalışıldı. Ellili yılların ortalarından itibaren Avrupa'da

aşağı yukarı bu saiklerle ortaya çıkan akımların bir tezahürünün Türkiye’de de başat sol anlayış haline getirilmesi çabalarına uzun zamandır tanık olmaktayız. Sovyetler Birliği’nin çözülüşünde de kuşkusuz azımsanmayacak bir misyon üstlenmiş olan bu liberal ve tasfiyeci zihniyetin, apayrı bir deneyim olmakla birlikte, Türkiye Cumhuriyeti’nin tasfiyesinde de bir misyon üstlenmesi olağan bir durum.

Toplumsal algıda solu “demokratik haklar” mücadelesine indirgeyen bu çizginin kendisine varlık alanı bulabilmesi, emperyalizmin Türkiye’nin üzerine “dönüşüm” ya da “yeni Türkiye” kefenini örtmüş olmasından kaynaklanmaktadır. Bu tür aktörlerin uluslararası tekeller tarafından yalnızca Türkiye’de değil, özellikle çözülüşten arta kalan eski sosyalist ülkelerde emperyalizmin çıkarlarına uygun “sivil darbeler” tezgahlamak üzere kullanıldığına tanık olmaktayız. Demokratizm ideolojisine yaslanan bu liberal akımların Türkiye’de kitlesel hareketler haline gelmemesinin dönüşüm sürecinin icracısının bizzat iktidarda olmasıyla ilişkisi bulunmaktadır. Bu koşullarda tasfiyecilere düşen sokaklarda Amerikan bayraklarıyla gösteri yapmaktan ziyade, bu iktidarın politikalarını destekleyecek ideolojiyi üretmek, teorileştirmek olmaktadır. Ancak misyon aynı misyondur.

Sınıf vurgusu olmayan “demokratik haklar mücadelesi” çerçevesi, öncelikli olarak “devletle birey” ya da “devletle vatandaş” arasındaki “çelişki”ye işaret etmekte, bunun dışındaki her şeyi bu çelişkinin bir türevi olarak açıklamaktadır. Buradan bir tarih imalatı çıkartılmakta, örneğin 12 Eylül’ün sivil siyasete tahammül edemeyen askerlerin işi olduğu, ülkenin temel meselesinin bürokratik-askeri vesayeti aşmak olduğu vaazı çıkartılmaktadır.

Ne yazık ki ülkemizde liberalizmin kendisini sol bir ideoloji gibi pazarlayabilmesinde, 12 Eylül’ün şiddetine maruz kaldıktan sonra bunun arkasından gelen ideolojik kuşatmaya karşı ayakta kalmayı başaramayan sol kesimlerin temel çelişkiyi devlet karşıtlığına indirgeyen bir demokratizme teşne hale gelmiş olmasının da bir payı bulunmaktadır. Bu nedenle liberal tahakkümü etkisizleştirecek bir sol direncin muhakkak saflarımızda görülen bu anlamdaki demokratizm ideolojisiyle bütün bağlarını kopartması bir zorunluluktur.

Bu bağların kopartılması, sınıf indirgemeciliğine savrulmayan bir sınıf ve sosyalist iktidar perspektifiyle mümkündür. Emek-sermaye çelişkisinin yalnızca işyerinin sınırları içerisinde görülmediğini bilen, gericiliğe ve liberalizme karşı mücadelenin sosyalist devrimle bağlantısının altını çizen bir sol çizgi... Solu ve solculuğu boşa düşüren demokratizmi etkisizleştirmenin tek yolu, kurtuluşun sadece bu çizgiyle olanaklı olduğuna güven duymaktan, onu pratiğe taşımaktan geçmektedir.

Demokratik haklar için mücadeleye tarihsel değer katacak ve onu başarıya ulaştıracak olan da bu çizgidir.

3.3 Solu kuşatan nesnellik

Türkiye ve dünya nesnelliğinin solu, sosyalizmi çağırdığı çok açık. Ancak Türkiye ve dünya nesnelliğinin bu daveti elinde çiçeklerle yapmadığı da bir o kadar bariz.

Uluslararası ölçekte bakıldığında son yirmi yıldır, Türkiye ölçeğinde bakıldığında ise son otuz yıldır karanlık bir dönem içinde yaşadığımız ortada. Ancak bu nesnellik ağaç kovuğundan çıkmadı. Bu süreç, altmışların son kesitinde ağır bir bunalım yaşayan emperyalizmin kendisi açısından bunalımdan çıkışın tek yolunun dünya çapında bir saldırı örgütlemekten geçtiğini görmesiyle ve bu doğrultuda kapsamlı bir hamle yapmasıyla başladı. Türkiye’de açılan karanlık dönem de işte emperyalizmin bu karşı saldırı kararının bir parçası olarak gündeme geldi.

Nesnellik emperyalizmin ve sermaye egemenliğinin öznel müdahaleleriyle solun aleyhine döndü. Örneğin Türkiye toplumu liberal aklı evvellerin iddia ettiği gibi aslen modernizmin iç çelişkileri nedeniyle değil, sistemli bir gericileştirme ve ilericiğin dayanaklarının yok edilmesi sonucunda dinselleşti. Nesnellüğün tarihin öznelinin, yani toplumsal sınıfların mücadelelerinin sonucundan başka bir şey olmadığını akılda bulundurmak, bugün solu kuşatan toplumsal dinamikleri mutlaklaştıran eğilimlere karşı sağlam durulabilmesinin ilk şartıdır.

AKP iktidarıyla birlikte nesnellüğün solun aleyhine daha da değiştiği yönündeki yargıya da bu çerçeveden bakılmalıdır. AKP sekiz yıl içinde son otuz yıldır var olan bir dizi dinamik üzerinde bir

hızlandıran etkisi yapmış, bazı başlıklarda da gericiliği tahkim eden ilave dinamikler yaratmayı başarmıştır. “Nesnelliğin” bir kısmı buysa, bir diğer kısmı da AKP’nin toplumda kendisine karşı olan direnci yok etmeyi bir türlü başaramamış olmasıdır. Uzun süredir iktidarda olan ve “yeni Türkiye”nin yaratılması konusunda çok büyük bir mesafe almış olan AKP’nin başını çektiği dönüşüm sürecine aldığı desteği ölçmek üzere dizayn ettiği 12 Eylül 2010 referandumundan çıkan sonuç, solu kuşatan nesnelliğin bu ikiliğini en açık şekilde ortaya koymuştur.

Sol giderek dinselleyen bir toplumla, paramparça edilmiş bir işçi sınıfıyla, çürüyen bir gençlikle vs. kuşatılmıştır. Ama sol aynı zamanda bütün bunları çeşitli gerekçelerle kabul etmeyen, kabul etmeye direnen bir nesnellikle de yüz yüzedir. Bu ikiliğin ilelebet sürmeyeceğine şüphe bulunmamaktadır ve ikiliğin sol bir çıkışla çözülmesi için solun öznel girdilerinin tayin edici bir rol oynayacağı da kesindir.

3.4 Toplumsallaşma hedefinde neden istenen sonuç alınamadı?

Türkiye siyasi ve toplumsal dinamikler açısından hayli zengin ve hareketli bir ülke. Bu zenginlik bir yandan solun toplumsallaşma olanaklarının çeşitliliği anlamına gelirken, diğer yandan doğrusal bir büyüme çizgisinin başarı şansının bulunmadığı anlamını da taşımaktadır. Başka bir ifadeyle solun sadece sebat ederek, yıllara yayılacak biçimde aynı çalışma alanlarında ve aynı çalışma biçimleriyle toplumsal bir etkiye kavuşması, Türkiye gibi emperyalizmin sistematik olarak istikrarsızlaştırdığı bir ülkede içi boş bir beklentidir. Sabırlı, sistemli ve uzun vadeli çalışma hızlı hareket etme ve sıçrayabilme yeteneğiyle birlikte ve onu geliştirdiği sürece anlam kazanır. Bu açıdan toplumsallaşma hedefi “hareketli” bir hedeftir ve ulaşılabilmesi açık bir siyasi aklın diri tuttuğu siyasi reflekslerin güçlü olmasına bağlıdır.

Toplumsallaşma hedefinde istenen sonucun alınamamasını öncelikle öznel faktörlerde aramak gerekmektedir. Türkiye nesnelliğin sola sıçrama olanakları sunmadığı düşüncesi ancak zamanın belirli bir anı için, yani bir fotoğraf çekildiğinde geçerlilik kazanabilir.

Ancak toplum yaşayan bir organizma olarak kavrandığında bu tespitin yanlış olduğu açıkça görülmektedir. Topraklarımız bereketlidir ve sola toplumsallaşma fırsatı verecek dinamiklere tutunamamış olmamızın öncelikli nedenleri kendi öznelliğimizde aranmalıdır.

Kuşkusuz bu sermaye egemenliğinin solun nüfuz edeceği büyük boşluklar bıraktığı anlamına gelmez. Türkiye burjuvazisi solun toplumsal etkisinden bağımsız olarak onu toplumsal alanda kuşatmak için özel bir çaba harcamaktadır. Son dönemden örnek vermek gerekirse, “yeni Türkiye”nin yaratılması çabası kapsamında sol düşünce üzerinde kurulmak istenen hegemonya aklı gelmektedir. Anti-komünizmin Türkiye gericiliğinin genetik yapısında önemli bir yer tuttuğu gerçeği yine üzerinden atlanmaması gereken bir olgudur. Bu nedenle AKP iktidarının Türkiye’yi dönüştürmek üzere attığı bütün kritik adımlarda solu teslim alma ve etkisiz kılma çabasının da bir yeri olması şaşırtıcı değildir.

Toplumsallaşma hedefinde istenen sonucun alınamamış olmasında öznel eksikliklerin altının bütün bunlara rağmen çizilmesi gerekmektedir. Sermaye egemenliğinin sol üzerinde onun cisminde bağımsız olarak kurduğu ideolojik ve siyasi baskının kendisi, burjuvazinin siyasi temsilcilerinin Türkiye nesnelliğinin yeni bir sol yükseleşme müsait olduğunu sezmeleriyle ilişkilidir. Sermaye sınıfının bu sezgisini gerçek bir korkuya dönüştürememiş olmamızın nedenleri arasında, açığa çıkan toplumsallaşma olanaklarını değerlendirmek konusundaki beceriksizliğimiz önemli bir yer tutmaktadır.

Solun toplumsallaşamamasında, sermaye sınıfının sola ve emekçi sınıflara saldırılarına karşı zamanında ve güçlü bir direnç oluşturmayı başaramamanın önemli payı bulunmaktadır. Solun toplumsallaşamamasında, sola da sızan ya da sızdırılan liberalizmle hesaplaşmayı tamamlayamamış olmanın payı vardır. Solun toplumsallaşamamasında sık sık karşılaştığımız bencilliğin, küçük hesapların payı vardır. Solun toplumsallaşma hedefinde başarılı olamamasında gericiliğe karşı bir direnç odağı oluşturan toplumsal kesimlerin, örneğin gençlerin, Alevi yoksullarının belirli bölgelerini sosyalizm mücadelesine örgütlemekteki başarısızlığın ve bu kesimleri sosyal demokrasinin etki alanından kopartacak

müdahaleleri yapamamış olmanın payı vardır. Solun toplumsallaşamamasında Kürt sorununda en başa emekçi sınıfların birliğini ve işçi sınıfının tarihsel çıkarlarını, sosyalizm mücadelesini yazarak hareket etmemiş olmanın payı vardır. Solun toplumsallaşamamasında parçalanmış ve özgül bir siyasallaşma barındırmayan, ancak giderek artan sömürü koşullarına maruz kalan işçi sınıfını sendikal politikanın dar hesaplarına terk etmenin rolü bulunmaktadır.

Bu başlıkların her birinde solun kendi önünde bir engel haline getirdiği kalıpları kırması halinde toplumsallaşma hedefinde yol alınabilecektir.

4. SİYASAL GÖREVLERİMİZ

4.1 AKP'yi durdurmak sosyalizm mücadelesini yükseltmekten geçiyor

Yukarda belirli kritik dönemeçlerini ele aldığımız bir sürecin sonunda ülkemiz bugün bulunduğu noktaya gelmiştir. Bu noktanın Türkiye kapitalizmine ve uluslararası yapıya ilişkin boyutları vardır.

Bu iki eksenin kesişme noktasında ise belirgin bir biçimde AKP durmaktadır. AKP, gelgitleri, iç çelişki ve sorunları olan uzun bir sürecin aynı anda hem ürünü hem de tamamlayıcısı durumundadır.

AKP yalnızca güçlü, etkili, hedef sahibi bir iktidar partisi olduğu için değil, kendi varlığının ötesinde bir dönüşüm programını temsil ettiği için de sosyalistlerin mücadelesinde kritik bir hedeftir.

AKP, Türkiye kapitalizminin iki yüzyıllık macerasında yeni bir evreye geçişi, bir dönemin kapanışını kendi iradesinin ötesinde nedenlerle temsil etmektedir. Bir dönemin kapanışı dediğimiz şey, yukarda açıkladığımız gibi bir ilerleme, yeni ve üst bir safhaya geçiş olarak görülebilecek bir şey değildir.

Öte yandan, burada gösterilecek direncin, AKP'nin merkeze oturttuğu gerileme karşısında alınacak tavrın, basitçe "kötü gelişmelere" engel olmak olarak tarifi de mümkün değildir. AKP'yi durdurmak, ancak ülkeyi başka bir rotaya, başka bir raya sokmakla mümkündür.

Bugün, iktidar partisi gündeminde tuttuğu köklü dönüşümlerin her biri ile ilgili kapitalist Türkiye'nin ve devlet yapılanmasının farklı unsurlarından gelen dirençlerle karşı karşıyadır.

Öte yandan AKP'nin yerleştiği tüm pozisyonlar, yine kapitalist Türkiye'nin ve devlet yapılanmasının şimdiye dek çoktan içselleştirmiş olduğu ögelere bağlıdır. Tam da bu nedenle, AKP'nin şu ya da bu yönelimine direnıp "eski düzeni savunan" öznelerin varlığı, AKP'nin bugün kapitalizmin yeni statükosu olduğu gerçeğini değiştirmemektedir.

Sosyalist Türkiye bu yeni gerici statükonun, İkinci Cumhuriyet'in karşısına dikilerek kurulacaktır.

İkinci Cumhuriyet'in, örneğin bağımsızlığı milliyetçilikle bağlantılı kör bir hayal, devletçiliği ve sosyal devleti kumanda ekonomisinin ve eski düzen elitlerinin toplumsal mühendislik etkinliği, aydınlanmayı islam düşmanı entelektüel elitin bir kültürel dayatması olarak damgalayıp rafa kaldırması, sosyalist hareket tarafından bir ilerleme olarak görülemez. Yeni düzen "katı olan her şeyi buharlaştırmamakta", tersine Türkiye'yi yeni ve geri bir kalıbın içine dökerek katılaştırmayı hedeflemektedir.

Aynı şekilde, AKP eliyle un ufak edilen ve Türkiye Cumhuriyeti'nin çelişkili bir biçimde canlı tutmaya çalıştığı kazanımlar da artık ancak daha ileri bir bütün içinde kapsanarak hayat kazanabilir. Sosyalist Türkiye için mücadelenin bütünsel olarak baktığımızda tamamlandığını söyleyebileceğimiz bir dönüşümü karşıya almayı gerektirmesi bunlarla ilgilidir.

Eski düzene geri dönüş olmayacaktır, ama AKP'nin temsil ve ifade ettiği dönüşümün toplum tarafından kısa zamanda sindirilmesi de beklenmemelidir. Sosyalist hareket, başka şeylerin yanında işte bu zorlu sindirme sürecinin dinamiklerine gözünü dikmek ve yeni bir yol göstermek zorundadır.

4.2 Yurtseverlik ve aydınlanmacılıkta yolun sonu mu?

Yeni düzenin ve onun olgunlaşma sürecinin iki temel dayanağı olmuştur.

Birincisi, bağımsızlık ve egemenliğin bir siyasal kalıntı haline getirilerek Türkiye Cumhuriyeti'nin nitelikleri arasından çıkarılmasıdır.

İkincisi, sınır tanımayan, bazen doğrudan AKP'nin fren koyma çabalarına bile inanılmaz bir akışkanlıkla kafa tutan gericileşme ve dinselleşmedir.

Sosyalist hareketimizin, bunlar karşısında yurtsever ve aydınlanmacı bir konumu temsil etmemesi düşünülemezdi bile...

Öte yandan yukarda andığımız nedenlerle bu konumlanışların daha kapsayıcı ve ileri bir bütün içine yerleştirilmesi kesin bir zorunluluktur. Halkçı olmayan bir yurtseverlik, eşitlikçi olmayan bir aydınlanmacılık bugün kendini ancak karikatürleşmiş örneklerde göstermektedir. Türkiye'nin gündeminde yurtseverlik vardır. Aydınlanmacılık vardır. Ama gündeminde yalnızca bunlar olan özneler ülkenin geleceğini belirlemeyecek, kendileri gelişmelerce ve mücadele eden başka öznelerce belirlenecektir.

Türkiye sosyalist devriminin öngörülen anti-emperyalist ağırlığı azalmayacaktır, ama anti-emperyalizmin ve yurtseverliğin halkçılık gibi, devrimcilik gibi, eşitlikçilik gibi ideolojik ve programatik konumlanışlarla iç içe geçmesi bir zorunluluk olacaktır.

4.3 Sosyalizm Programı mücadelemizin neresinde duruyor?

AKP, kapitalist Türkiye'ye müstehak mıdır? Yani Türkiye'de burjuva egemenliğinin, 21. yüzyılı bugün gelinen nokta ile , yani AKP'nin temsil ettiği rejim ile karşılaşması bir zorunluluk mudur? Kuşkusuz AKP Türkiye'si, kapitalist sistemin olası tek biçimi değildir ve üstelik kaçınılmaz sayılamayacak bir gerilemeyi de ifade etmektedir. Lakin andığımız faktörlere bir de işçi sınıfının yaşadığı örgütsel ideolojik yıkımı da eklersek, kapitalist Türkiye'nin son durağının bu olmasında herhangi bir gariplik yoktur. Sosyalizm hedefi ve onun programatik iskeleti bu nedenle güncel mücadele hedeflerimizin hepsine ışık tutmaktadır.

Bunun sadece "kökten bir dönüşümün zorunlu olması" ya da "sistem sorununa radikal çözüm gerekmesi" olarak anlaşılması yanlış olur. Sosyalizm, sadece farklı ve bütünlüklü bir toplumsal yapılanmayı öngörmesi, dolayısıyla kısmi değil kapsayıcı bir çözüm olması ile güç kazanmıyor. Sosyalizm, tek tek temsil ettiği değerler ve toplumsal sorunlar yumağına yönelirken ortaya koyduğu parçali önerilerle de güçlü durmaktadır.

Sosyalizm Programı mücadelemizde merkezi bir yerde duracaktır derken, aynı zamanda yeni bir görev tarif ediyoruz demektir: Sosyalistler programatik bütünlüğü elbette vurgulayacak, ama artık kısmi olana, tekil olana da bu bütünlüğün içinden yanıtlar geliştirecektir.

4.4 Bu dönem kitleleşebilmek mümkün mü?

Sosyalist solun 30 yıl sonra yeni ve daha olgun bir toplumsallaşma zemini yakalaması olanaklı ve gerekli hale gelmiştir.

Gerçek bir çözüm, yeni düzenin gerçek bir karşıtının yaratılmasını, kökten ve bütünlüklü bir dönüşümü gerektirmektedir. Öte yandan böyle bir dönüşüm için kritik olan enerji kaynakları nasıl ortaya çıkacaktır diye sorduğumuzda gördüğümüz şudur: Bunun için gerekli toplumsal radikalizmi besleyecek olan temel unsur, tek tek mücadele başlıklarında, tekil karşılama alanlarında yaşanan ve uzlaşma kabul etmeyen karşıtılıklardır.

Toplumsal muhalefet kendi dar sahasında kendini üreten parçalardan oluşmaktadır. Ancak toplamda bu parçaların tek başına taşıyamayacağı kadar büyük bir tepki ve enerjiyi temsil etmeye adaydır. Bu potansiyelin kuvveden fiile çıkması için bu parçalılıktan kurtulup, bir bütünlüğe ulaşmak gereklidir.

Bütünlüklü ve kökten bir dönüşümden kaynağını alan, ama parçalardaki radikal birikimlere de hitap edebilen bir sosyalist çıkış kitleleşme olanaklarına sahiptir.

Bu söylediklerimizin karşılığı sosyalizmin kendini merkeze yerleştireceği bir cepheleşme sürecidir.

4.5 Cepheleşme önümüzdeki dönemin temel ihtiyacıdır

Türkiye Komünist Partisi'nin bu yılın Ekim ayında kamuoyuna yaptığı "Cepheleşme Çağrısı", kısa erimli, taktiksel bir öneri olarak değil, Türkiye'de emekçi sınıfların bir dönemi kazanabilmesi için gerekli siyasal yaklaşımın ana hatlarını çizen bir metin olarak değerlendirilmelidir.

Bu metin, Türkiye Komünist Partisi'nin önümüzdeki dönemi yalnızca TKP'nin örgütsel ve siyasal hattından hareketle ele alıp, bu hat üzerinde müdahaleler yapmayacağını ilanır. Geleceği

ortak kaygı, ilke ve hedeflerle hareket eden ama farklı örgütsel ve siyasal konumlanışları temsil eden parti ve örgütlerle birlikte örme irade ve arayışı bu kararlılığın ürünüdür. TKP, bu arayışı karşılık bulsun bulmasın, örgütsel ve siyasal hattından daha geniş bir toplumsal mücadele kanalının oluşması için uygun zemin ve araçların yaratılmasını sağlayacaktır.

Partinin örgütsel ve siyasal hattını ikincil plana itmeyen, tersine onun önünü açan ve ona yeni devrimci unsurlar katan daha kapsamlı bir kanala duyulan gereksinim bugünkü ülke koşullarında sermaye sınıfının saldırısının boyut ve şiddetiyle, sosyalizmin güçlü bir seçenek haline gelmesi için zamanın ciddi ölçülerde daralmasıyla, işçi sınıfının örgütsüzlüğünün geniş bir toplumsal kesimde kalıcı hasarlar yaratmaya başlamasıyla, Türkiye solunun kendi içinde enerji tüketmek yerine toplu bir çıkış gerçekleştirmesinin solun insan kaynaklarını yenileyici ve halkta sola dair zaman içinde oluşan kuşkuları azaltıcı bir etki yapacağı kesin olmasıyla açıklanabilir.

Bu çabalar sol içi bir diplomasiye indirgenemez. Türkiye’de, bugünkü kara düzene tepki duyan, onu kabullenmeyen, ona karşı mücadele yolları arayan toplumsal kesimler arasında bağ kurulması, her yerellikte ve alanda güçlü direnç odaklarının yaratılması için derhal kollar sıvanmalıdır. Bu çabalar, solda değişik siyasi öznelerin ortak bir mücadele kültürü geliştirmelerini de kolaylaştıracaktır.

4.6 Kürt sorunu ve cepheleşme

Cepheleşmeye temel olarak ortaya koyduğumuz parçalı dinamiklerin belirleyici niteliği, yeni düzenin onları eritme ve kuşatarak boğma, uzlaşmaya zorlama olanaklarının zayıflığıdır. Burada nedenler ikilidir. Bir taraftan, yeni yapılanmanın ideolojik ve toplumsal belirlenimleri bu açıdan kısıtlar yaratmakta, somut olarak AKP, daha genel olarak onun yeni düzeni toplumdaki kimi parçasal tepkileri soğurmakta çok başarısız olmakta, hatta bu tepkilere ek bir enerji kazandırmaktadır.

Diğer taraftan, andığımız parçasal sorunlar, hem tarihsel arka planları ve ifade ettikleri “birikimler” nedeniyle hem de içriklerinin kaçınılmaz olarak ima ettiği radikalizmle uzlaştırma

çabalarına ve her türlü kuşatmaya direnmektedir. Bunlar içinde kendi sahasını daha geniş, daha belirgin ve daha ayrıışmış bir biçimde çizmiş olan Kürt dinamiğidir.

Kürt dinamiğinin yeni düzen tarafından kuşatılıp eritilmesi, zamanla bütünüyle entegre edilmesi mümkün görünmüyor. Öte yandan, bu dinamiğin diğer toplumsal muhalefet öğelerinden bir farkı vardır. Kürt dinamiği kendi karşıtlık alanı içinde kendi çözümü oluşturmuş, bugün büyük ölçüde parçası olduğu toplumsal muhalefetten ayrışma potansiyeline sahiptir.

Bu durum, hem zorlu bir göreve eşlik eden büyük bir olanaktır, hem de solda ciddi yalpalamalara ve yanılgılara kapı açan bir sorundur.

Şunu açıkça söylemek gerekir ki, Kürt dinamiği andığımız tablodan öyle ya da böyle eksildiğinde, çıkış yolu kararmaktadır. Kürt dinamiğinin kendi yolunu bulması, AKP'nin yeni düzeni için oldukça yıkıcı bir gelişme olacak ama ülkemizin devrimci dinamikleri bütünlüğünde aynı ölçüde ilerletici olmayacaktır.

Buradaki olumsuz olasılık Kürt dinamiğini uzlaşmaya zorlayamayan, onu soğurup yutamayan yapının kendisinin bir uzlaşmaya, bir ehven-i şere zorlanmasıdır.

Bunun Kürt sorunu açısından, Kürt halkı açısından ne anlama geleceği, yeni düzeni uzlaşmaya zorlayan bir Kürt unsurunun kendisinin de ne şekilde törpülenmeye zorlanacağı bir yana, böylesi bir gelişme ülkemizin ve bölgenin devrimci dinamikleri açısından sadece bir eksilme olarak görülebilir.

Burada büyük bir sorun ve ciddi bir soru vardır.

Bu sorunun nasıl çözüleceği ve sorunun yanıtının ne olduğu hakkında tüm veriler birikmiş değildir.

Kürt sorununun geleceği ve andığımız cepheleşme içinde alacağı yer ancak yeni verileri yaratacak bir sürecin örülmesiyle belirginleşecektir.

Başka toplumsal – sınıfsal öznelerin güç kazanması, kendilerini belirginleştirmeleri ve cepheleşme süreci içinde toparlanmaları, Kürt dinamiğinin cepheleşme sürecine nasıl yanıt vereceğini de belirleyecektir.

4.7 Savunmacı stratejilerin geçersizleşmesi

Siyasal görevlerimizden söz ederken altını çizmemiz gereken önemli bir genel sonuç, mücadelenin içeriğini ve yoğunluğunu olduğu kadar psikolojik zeminini de belirleyecektir.

Karşılamaya, direnmeye, engel olmaya ve durdurmaya indirgenmiş bir mücadele yeni düzene hak ettiği yanıtın verilmesini sağlamayacaktır.

Bir şeyleri savunarak, korumaya çalışarak yol almak artık imkansızdır. İleri atılmak, AKP'nin sadece bir temsilcisi olduğu yeni düzenin karşısına devrimci bir dönüşümü koymak zorunludur.

5. TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ: SİYASAL GÖREVLER DOĞRULTUSUNDA ÖRGÜTSEL YENİDEN YAPILANMA

5.1 Parti örgütünü dönüştürmenin anlamı

90. yılında solun direngen ve ilkeli oluşumlarına ve yüzünü sola dönen toplumsal kesimlere "Cepheleşme Çağrısı" yapması, başka şeyler bir yana, Türkiye Komünist Partisi'nin Türkiye'ye yalnızca kendi penceresinden bakmadığının kanıtıdır. Parti, sınıf mücadelesini kendi öznelliğine hapsedmeyecek gelişkinliğe ulaşmıştır.

Öte yandan TKP'nin "Cepheleşme Çağrısı"nı kendi görev ve sorumluluklarını ertelemek için bir bahaneye dönüştürmeyeceği de açık olmalıdır. Çağrının nasıl bir somutlukta karşılık bulacağı şimdilik belli olmadığı gibi, TKP'nin var oluş nedenlerini "cepheleşme"ye indirgemesi de söz konusu değildir. Kaldı ki, bir siyasi parti olarak TKP, Türkiye solunun hamle yapmasının TKP'nin kendi programatik hedefleri doğrultusunda yol almasına da bağlı olduğu düşüncesiyle hareket etmektedir.

Bu nedenle, Türkiye Komünist Partisi'nin güçlendirilmesine ilişkin çabalar önümüzdeki dönem yoğunlaşacaktır.

Parti, devrimci karakterine yakışır bir biçimde, örgütsel yapısını siyasal hedefleri doğrultusunda sürekli gözden geçirmekte, kurumsallaşma ihtiyacı ile işlevsellik arasındaki dengenin bozulmaması için çaba harcamaktadır. Bu bağlamda, son yıllarda parti

örgütünün bizzat kendisine dönük ardı ardına gelen müdahaleler, hem iddialı toplumsallaşma hedeflerine ulaşmakta yaşanan zorlukları aşmak hem de tarihsel misyonlara sadakati korumak kaygısıyla açıklanmalıdır.

Müdahalelerin her biri, hedef-sonuç ilişkisi açısından deneyselci bir yan taşısa da, toplumsallaşma hedefine kilitlenmenin temel gündem haline geldiği ve statükoculuğun kırılması konusunda kararlılığın ilan edildiği 2005 sonrasında yapılan düzenlemeler belirli bir doğrultu tutarlılığına sahip olmuşlardır.

Bütün bu süreçte mutlak başarıdan söz edilemeyeceği açıktır. Ancak Türkiye Komünist Partisi bugün oldukça zorlu tarihsel koşullarda ileriye doğru bakma cesareti gösteriyor, yaratıcı siyasal üretim bu cesarete eşlik ediyorsa, bunda parti yapılanmasına müdahalelerin payı önemsenmelidir. Konuyla ilgili merkezi belgelerde, gerçekleştirdiğimiz konferans ve kongrelerde işaret edildiği gibi partinin dönüşümü bir defaya mahsus bir hamleyle değil, günün gereksinimlerine yeniden ve yeniden uyarlanmış kesintisiz bir süreçle hayata geçebilirdi. Bugün bu sürecin ileri evrelerinde olduğumuzu söyleyebiliriz.

5.2 Gençleştirme neyi hedefledi, hangi noktadayız?

Dönüşümün belli bir aşamasında baskın bir biçimde gündeme gelen “gençleştirme”, (partinin merkezi kurullarına daha fazla genç yoldaşımızın seçilmesine indirgendiği sürece değerinden yitiren) bir temel düstur olmaya devam ediyor.

Gençleştirme vurgusu, her şeyden önce Türkiye Komünist Partisi'nin yeni kadrolar yetiştirme sıkıntısının bertaraf edilmesi konusundaki kararlılığın ifadesidir. Kurucu kadroların ve onlarla birlikte partiyi bugüne taşıyan komünistlerin bir atılıma imza atacak yeni kadrolarla takviyesi ve giderek onlarla yer değiştirmesi, kendi haline bırakılmayacak kadar yaşamsal bir sorundu ve hâlâ öyle...

Hiç kuşkusuz yeni devrimci kuşaklar iradi kararlarla ortaya çıkmazlar. Bununla birlikte bir komünist partisi, genç üyelerinin atak, yaratıcı ve donanımlı devrimciler haline gelmesini yalnızca bir eğitim başlığı olarak ele alamaz. Parti güvenerek, boşluk

yaratarak, inisiyatif tanıyarak da geliştirir. Bu anlamda son yıllardaki deneyim, ortaya çıkan bazı yetersizliklere karşın, partinin hemen her kademedede genç yoldaşlara daha fazla sorumluluk verme kararının ne denli isabetli olduğunu göstermektedir. Yetersizliklerin önemli bölümü, gençlere daha fazla sorumluluk verilmesinin ötesinde, parti toplamında ve herkesi kapsayarak kendini hissettirmektedir. Bu bağlamda, partide yeni yaş kuşaklarında büyük oranda Türkiye ve dünya nesnelliğinin ürünü olan zayıflıkları asla hafife almadan, her dönemin kadrolarında farklı sıkıntılarının olabileceğini bilmek ve konuyu kuşaklar arasında bir karşılaştırmaya çekmemek gerekir. Gençleşme bunun ötesine geçen bir hedeftir ve hemen yukarıda altı çizildiği gibi, her şeyden önce kadrolaşma dinamiklerini güçlendirmeye dönük bir arayış olarak okunmalıdır.

Partimiz buna ek olarak, gençleşme sloganına tarihsel bir açıklık da getirmiştir: Dünyada önemli devrimci dönüşümlere hep genç kadroların imza atmış olması, insan yaşamının hem biyolojik hem de kapitalizm tarafından biçimlendirilmeye devam eden toplumsal özelliklerine denk düşen bir olgudur. Türkiye’de ve dünyada komünist geleneğin bu olguyu bir kenara koyarak “deneyim” ve “bilgi”yi tek referans olarak kabul etmesinin ağır maliyetleri olduğu hatırlanmalıdır.

TKP bu yanı sıra düşmemeyi becermiştir. Nüfusunun önemli bölümü gençlerden oluşan bir ülkede, edilgen değil siyaseten faal yeni kuşaklar arayışında olan bir parti için ne kadar büyük bir saçmalık olurdu bu...

Aynı doğrultuda devam ediyoruz.

TKP, geriye dönüşsüz bir biçimde, önderlik mekanizmalarını ve kadro kaynaklarını harmanlamıştır. Yıllar önce nasıl farklı örgütsel geleneklerden gelen komünistleri ortak program ve ilkeler etrafında yan yana getirip, köken tartışmasını bir daha dirilmemek üzere toprağa gömdüysek, şimdi de “kuşak” meselesini bir kenara koyuyor ve söz konusu harmanlama işleminin yarattığı dinamizmden yararlanarak partiyi daha üretken ve gelişkin bir kadro yapısına dayandırmak için kolları sıvıyoruz.

5.3 Kolektif kültürden ne anlıyoruz?

Türkiye Komünist Partisi'nin dönüşümüne, parti yaşamına kolektif bir kültürün egemen olmasına ilişkin güçlü bir irade beyanı içerilmiştir. Merkezîyetçiliğin öncülük misyonu açısından vazgeçilmezliğini vurgulayan, karar alma süreçlerine ilişkin her tür belirsizliği ortadan kaldırmaya çalışan ve hiyerarşik bir yapılanmanın önemini hiç gocunmadan kabullenen bir partinin katılım mekanizmalarını sürekli güçlendirmeye ve tek adamcılığı her kademede bertaraf etmeye çalışması bir denge arayışının ya da merkezîyetçiliğin kaçınılmaz olumsuzluklarını giderme çabasının ürünü değildir. Tersine, merkezîyetçilik ve gelişkin disiplin anlayışı ancak kendini parti merkezinin parçası sayan, donanımlı ve kolektif kültürü içselleştirmiş parti üyeleriyle mümkündür. Zaten birimlerden başlayarak partinin merkezi kurullarına varıncaya kadar bütün kademelerde görev, hak ve yetkilerin, iyi niyetle de olsa, kurullarda değil kişilerde toplanmasının kaynağında merkezîyetçilikten çok, siyasetin doğasında olan bazı açmazların olduğu açıktır. TKP, hayallere kapılmadan, söz konusu açmazların olumsuz etkilerini mümkün olduğunca azaltmaya, en azından kontrol altına almaya kararlıdır.

Partinin hızını, etkinliğini ve birliğini tehdit edecek kof bir demokratizme hiçbir biçimde geçit vermeksizin partiyi tüm üyelerin, kurulları tüm kurul bileşenlerinin ortak sorumluluğuyla çalıştırma ilkesi esas alınmaktadır. Öne çıkanlar, daha fazla katkı koyanlar, üretim ve ataklıklarıyla buldukları noktada belirleyici olanlar, önderlik vasıfını yoldaşlarıyla ilişkilerde de yapıcı bir biçimde sergileyenler çıkacaktır, çıkmalıdır da... Bununla birlikte, Türkiye Komünist Partisi, kişilerin değil, yapılanların ve sorumlulukların tayin edici olduğu bir partiye dönüşmektedir.

Öte yandan 2007 Konferansı'nda açık bir biçimde eleştirilen belli bir yöneticilik tarzının partide kendini yeniden ürettiğini kabul etmek durumundayız. Siyasal canlılığı ve üretkenliği, alanda öncülüğü, dayanışma ve yardımlaşmayı, kadrolaşmanın sürekliliğini temel almayan tutumlar ne Türkiye Komünist Partisi'ne yakışır, ne de bugünün Türkiye'sinde ihtiyaç duyulan mücadelede bunlara yer vardır.

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, 90. yılında parti yaşamını dönüştürmek konusunda yeni bir hamle yaparken, söz konusu tarzın bütünüyle ortadan kaldırılmasını hedeflemekte ve taahhüt etmektedir.

5.4 Kolektif önderliğin yeniden yapılandırılması

Partinin kolektif önderliğinin yeniden yapılandırılması partinin dönüşüm sürecinin her zaman en kritik halklarından biri olarak ele alındı. Partinin büyümesi sonucu ortaya çıkan örgütsel ihtiyaçlar ve belirlenen hedeflerin gereksindiği siyasal üretimin karşılanmasındaki güçlükler nedeniyle uzunca bir süre Merkez Komite Sekreteryası adıyla sorumluluk üstlenen üç yoldaşımızda somutlanan kolektif önderliğin genişletilmesi yakıcı bir görev haline gelmişti.

2009 yılında toplanan 9. Kongre’de bu doğrultuda radikal bir adım atılmış ve partinin önderlik mekanizmalarının yenilenmesi açısından bir geçiş süreci tanımlanmıştı. Kongreden bu yana partinin kolektif önderliğini üstlenen Siyasi Büro, dönemin ihtiyaç duyduğu önderlik tarzına ilişkin kapsamlı bir tartışmayı kendi içinde sürdürdü, ulaştığı sonuçları Merkez Komite ile paylaştı.

Temel sonuç, dönemin devrimci görevlerinin ancak Merkez Komite’yi bir bütün olarak ileriye çekerek yerine getirilebileceği gerçeğidir. Bu bağlamda, kolektif önderlik işlevini onun içinde bir başka iç kurulun değil doğrudan Merkez Komite’nin üstlenmesi yolunda adımlar atılmış, sürecin bütünü ve parti içi yaşam açısından önemi konusunda partiye ve kamuoyuna ayrıntılı bir açıklama yapılması ve konunun parti tüzüğüyle ilgili boyutlarının önümüzdeki kongrede bağlanması kararlaştırılmıştır.

Önümüzdeki süreçte MK, kendi içinde işbölümünü yetkinleştirmek, komite çalışmalarını daha verimli hale getirmek için oluşturulan kurul ya da büroları komitenin iç gündemi olarak değerlendirilecek, partiye ve kamuoyuna yalnızca Merkez Komite olarak ya da Merkez Komite adına seslenecektir.

Partinin kolektif önderliğinin Merkez Komite’de vücut bulmasına, komitenin bir bütün olarak ve tek tek komite bileşenlerinin daha da yetkinleşmesi eşlik etmelidir. Merkez Komite, bu bağlamda hemen şu anda yapılması gerekenleri ertelemeksizin, önümüzdeki kongre öncesinin çok iyi değerlendirilmesi gerektiğinin bilincindedir.

5.5 Partinin büyümesi ile kadrolaşma arasındaki ilişki

Partinin büyüme hedefi ile kadro standartlarının karşı karşıya konması sürekli karşılaştığımız sıkıntılardan biri olmaya devam ediyor. Büyümenin kadro standartlarını geriye çekeceğini düşünenler kanıt olarak partiye katılan yeni üyelere sıklıkla ve doğal olarak gözlenen ideolojik ve siyasal yetersizlikleri gösteriyorlar.

Parti üyelerinin ideolojik ve siyasal yetersizlikleri yeni üyelere daha sık karşılaşılan ama onlarla sınırlı olmayan bir sorun olarak çözüm bekliyor. Ancak 70 milyonluk bir ülkede, son yıllarda yaşanan tarihi siyasal gelişmeler hesaba katıldığında, TKP gibi sağlam, gelişkin ve tutarlı bir teorik-siyasal hatta sahip olan bir partide büyümeye standartlar açısından çekince koymak yakışıksız bir tavidir. Partimiz “hızlı büyüme”yle ilgili bir standart sorunu yaşamamaktadır, çünkü gerçekte hızlı değil, sakin bir tempoyla büyümektedir.

Hiç kuşkusuz, parti içi eğitim, yetersiz olmanın ötesinde günün gereksinimlerini karşılanmayan bir içerikten kurtarılmayı beklemektedir. Ne var ki konuyla ilgili asıl sorun, partinin geçmişten bugüne gelen kadro birikiminin büyüme perspektifi ile ilişkilendirilmesindeki başarısızlıktır. TKP'nin toplumsal temas yüzeyi en geniş ve büyümeyi en fazla dert edinen kesimi ideolojik ve siyasal açıdan en donanımlı kesimi değildir. Bir yere kadar anlayışla karşılanabilecek bir tablonun değişmesi için, parti içi yaşama yeni girdiler yapılması zorunlu hale gelmiştir.

Türkiye Komünist Partisi, iş ve yaşam koşulları giderek zorlaşan Türkiye işçi sınıfını bugünkü parti yaşamıyla örgütlü bir siyasal güce dönüştüremez. Bu nedenle, işçi sınıfının örgütlenmesine için yürütülecek yoğun siyasal faaliyeti kolaylaştırıcı örgütsel düzenlemeler zaman yitirmeksizin gerçekleşmelidir. Toplumda direnç odakları yaratma hedefi ile de örtüşen bir biçimde, yüzünü daha fazla dışarıya dönen, yaşam ve iş koşulları nedeniyle partinin zaman zaman mekanik ve zorlayıcı olması kaçınılmaz olan örgütsel ritmine ayak uyduramayan parti üyelerinin verimlerinin artması ve siyasal kimlikleriyle daha barışık hale gelmesi için zaman yitirmeksizin yeni düzenlemeler yapılması, zorunludur.

5.6 Etkili siyaset için gelişkin teori

TKP önümüzdeki dönemin yoğun ve zorlu siyasal pratiğini ancak kesintisiz ve gelişkin bir teorik üretkenliğin taşıyabileceği gerçeğinden hareketle, bir süredir bu alanda gözlenen durgunluğa son vermek durumundadır. Geçmişten bugüne, zengin düşünsel kaynakları harekete geçirebilen bir partide bugünkü durgunluk kadrolaşma politikalarındaki yetersizliklerin yanı sıra, merkezi önceliklerinin belirlenmesinde zaman zaman güncel ihtiyaçların gereğinden fazla öne çıkmasıyla açıklanabilir. Dolayısıyla, TKP bir yandan örgütlenme, eğitim, istihdam gibi kritik unsurları barındıran kadrolaşma sorununu aşmak için önlem geliştirirken, partinin merkezi yapılanmasında teorik çalışmaya daha fazla yer açmanın yollarını aramaktadır.

Teorik yayınıımızın kendini yenilemesi ve parti yaşamında alışlagelen merkezi ağırlığına bir kez daha kavuşması için yürütülen çalışmalar, bu çalışmaların da yönetilme sorumluluğunu üstlenen Marksist Leninist Araştırmalar Merkezi'nin (MLAM) kuruluşu, dünya komünist hareketinde yeni bir devrimci odak yaratılması doğrultusundaki girişimlerin parçası olarak başka partilerle birlikte ortak hazırlanan ICR (Uluslararası Komünist Dergi) bu kapsamda değerlendirilmeli ve önemsenmelidir.

Partimizin ideolojik mücadeledeki etkisini artırmaya dönük hazırlıklar (yayınlarımızın gözden geçirilmesi, kültür-sanat alanının yapılandırılması) da aynı başlık altında ele alınabilir.

5.7 Geleceğe güvenle bakıyoruz

Parti içi yaşamın, parti örgüt ve üyelerinin partinin siyasal görevleri için en uygun iç işleyiş ve işbölümüne kavuşacakları biçimde yeniden kurulması, 90. yılında Türkiye Komünist Partisi'nin devrimci iddialarının bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

TKP, eksiklik ve yetersizliklerini masaya yatırma gücünü, geleceğe taşıdığı mirasın zenginliğinden, tarihsel meşruiyetinden, programından, siyasal ilkelerinden ve sosyalizm mücadelesine bağlı kadrolarından almaktadır.

Tüm dostlar bilmelidir ki, Türkiye Komünist Partisi, 90. yılını daha büyük bir özgüvenle, yeni hamleler için gün sayarak ve emekçi insanlarımızın hiçbir biçimde hak etmediği karanlık Türkiye'nin sahiplerine dönük ölçsüz bir öfkeyle kapatmaktadır.

İnsanlık boyun eğmeyecek, Türkiye devrim ve sosyalizmle mutlaka buluşacaktır.

Bu inanç ve özgüvenle, selam olsun Türkiye'nin ve dünyanın sosyalist geleceğine...